

свідомості символами рідної землі: *Засне долина. На калині // І соловейко задріма* («На вічну пам'ять Котляревському»); *Над водою гне з вербою червонукаліну* («На вічну пам'ять Котляревському»); *Защобече соловейко // В лузі накаліні* («Тополя»); *Не співає чорнобрива, // Стоя під вербою* («Тополя»).

Поет застосовує фітоніми й у переносному значенні (у складі метафор, порівнянь тощо). Найчастіше конкретні чи узагальнені назви реалій рослинного світу виступають у порівняннях: *А без доли біле личко – // Як квітка на полі* («Катерина»); *Як тополя стала в полі* («Катерина»); *Подивилась на дитину: // Уमितе сльозою, // Червоніє, як квіточка* («Катерина»).

Т. Г. Шевченко вживає фітоназви не тільки в прямих, а й в опосередкованих порівняннях у складі розгорнутих метафор: *Думи мої, думи мої, // Квіти мої діти! // Виростав вас, доглядав вас, – // Де ж мені вас діти?* («Думи мої, думи мої»).

У баладі «Тополя» поет застосовує прийоми персоніфікації й паралелізму, наділяючи рослину рисами людини, порівнюючи самотність тополі, що стоїть сама серед поля, із самотністю сироти на чужині: *По діброві вітер виє, // Гуляє по полю, // Край дороги гне тополю // До самого долу. // Стан високий... // Подивиться – серце ние: ... // Одна, одна як сирота // На чужині гине!*

Досить рідко зустрічаємо в ранніх поезіях Т. Г. Шевченка вживання фітоназв у складі метафор: *Верба сміється. Свято скрізь* («На вічну пам'ять Котляревському»).

Отже, у мовній творчості Т. Г. Шевченка фітоніми виступають як у прямій номінативній функції, так і функціонують у складі художніх тропів, репрезентуючи переносні значення й засвідчуючи риси індивідуального художнього стилю митця. Як і у фольклорних поетичних творах, у поезіях Т. Г. Шевченка назви рослин часто набувають символічних значень.

ВНЕСОК Т. Г. ШЕВЧЕНКА В РОЗВИТОК ЛІТЕРАТУРИ

Поліщук Н. О., студ. II курсу факультету обліку і фінансів
Науковий керівник – Шевченко С. В., канд. екон. наук, доцент кафедри
економ.теорії

Шевченко людина багатогранна. Митець, глибокий лірик, і творець епічних поем, видатний драматург.

Літературна спадщина Шевченка— це «Кобзар», 9 повістей (із 20-ти задуманих), п'єса «Назар Стодоля», кілька уривків інших драматичних творів, щоденник та листи. Найпопулярніший з цієї спадщини— «Кобзар», він пішов у найширші трудові маси. Вірші, а то й цілі поеми з нього, відразу завчали напам'ять навіть неписьменні. Причина цього чи не єдиного явища в історії світової поезії дуже проста: про що б не писав поет, в центрі його уваги— знедолена, скривджена проста людина, найчастіше селянського стану. Його «Кобзар»,— це книга, творена горем і сльозами, гнівом і надією. В одному народному переказі говориться, що «Тарас Шевченко усі людські болі списував

у свій «Кобзар». І на любов народ відповідав любов'ю. Ось лише маленька частка народних прислів'їв про творчість Шевченка: «Шевченкові твори сяють, мов ясні зорі»; «Зі сторінок «Кобзаря» зійшла правди зоря»; «Тарасові слова— то правда жива»; «Шевченкове перо панів по серцю шкребло».

У ранніх творах (інколи і в пізніших) Шевченко переважно схилявся до романтики: в них бачимо його інтерес до незвичайного, яскравого і навіть таємничого, фантастичного, піднесений стиль мови, деяку розчуленість, навіть сентиментальність, захоплення історичним минулим, а це якраз основні риси романтизму. Поступово посилюються реалістичні мотиви в романтизмі Шевченка, він вносить у нього елементи соціальної сатири. Основа естетичної платформи Шевченка— правдиве зображення дійсності та висока художність, сміливе викриття антинародного ладу, активний гуманізм, впевненість у кращому майбутньому, заклик до визволення і побудови демократичної держави.

Основне джерело його творів— життя народу, зокрема покріпачених селян. З дитинства увібрав поет у себе пекучі народні болі, куш радощі й високі, багатьма поколіннями вистраждані мрії.

Значення літературної спадщини Тараса Шевченка— це передусім значення його «Кобзаря», який збагатив українське письменство новими темами та ідеями, образами й жанрами, ритмами й віршовими розмірами, тропами й стилістичними фігурами. З появою цієї поетичної книжки наша література поповнилася ліричними та епічними віршами, громадянськими та інтимними творами, романтичними баладами і різними видами поем (ліро-епічними, сатиричними, драматичними), поетичними памфлетами-інвективами й епіграмами, пейзажними зарисовками і жартівливими віршами, посланнями та переспівами. У «Кобзарі» зображені минуле й сучасне українського народу, його історія та географія, побут і мораль. Тому «Кобзар» називають енциклопедією народного життя, а його автора— народним поетом. У невеликих за обсягом творах Шевченко зумів охопити питання, що хвилювали всі народи.

Значення «Кобзаря» не тільки в нових темах, поетичних фігурах і жанрах. Шевченко «одним томом поезій влучив, як стрілою, в серце своєї епохи, потряс сумління свого часу, був історичним етапом в житті свого народу, великим поштовхом народу вперед, на дороги вічні, без етапні» (Степан Тудор). «Кобзар» став сумлінням свого часу, більше того— врятував наш народ від загибелі. Остап Вишня писав: «Тарас Шевченко! Досить було однієї людини, щоб урятувати цілу націю». Класик сербської літератури Браніслав Нушич дійшов висновку, що Шевченко— «це голос душі українського народу, його крик, сльоза, стогін і разом з тим поклик гніву». Увібравши в себе душу народу, його духовну велич і красу, продовжуючи справу, розпочату Котляревським, великий Кобзар підніс цю красу народну на найбільшу височінь.

Шевченка справедливо називають поетом слова, пензля й співу. Під впливом його живописного слова в нашій уяві постають яскраві картини, образи, а саме слово звучить, як пісня. Тому й належить він до числа наймузикальніших поетів світу. Доказом цього є дивовижний факт: переважна

більшість поетичних творів великого Кобзаря дістала друге, музичне життя. На тексти й мотиви «Кобзаря» сотні композиторів світу створили близько 500 творів (а весь «Кобзар» нараховує 227 назв). Засобами малярства, графіки, скульптури образ Шевченка та героїв його творів змалювали сотні митців.

Життя і творчість великого Кобзаря є для нас своєрідним моральним кодексом, твори Шевченка роблять людей кращими, ласкавішими, доброзичливішими.

«Твори Шевченка, - говорив Костянтин Станіславський,— вічно будитимуть у серцях людей благородні, великі почуття». «Ми переконані,— писав Павло Грабовський,— що один спогад про подібних людей здатний звеличити і облагородити нашу душу. Без таких людей давним-давно зачерствіло б людське серце і заглохла б нива життя».

Творчість Шевченка постає чи не найвидатнішим всеєвропейським і світовим явищем, бо досі, як слушно зауважив Вадим Скуратівський, «вікове горе має по суті не мало своїх літературних уст, не розверзалося ними, не прорізалося своїм художнім голосом». Були окремі літературні спроби, але настільки несміливі й наслідувальні стосовно

На завершення — кілька прислів'їв про великого Кобзаря: «Шевченко для людей — це безсмертний Прометей»; «Шевченкові думки переживуть віки»; «Сяє геній Кобзаря, мов у темряві зоря»; «Хто з Шевченком знається, той розуму набирається»; «Шевченко Тарас— наче сонце для нас»; «Слово Тараса— наша зброя і окраса»; «Хто Шевченка прочитав, той багатший серцем став».

ДЕМОКРАТИЧНІ ІДЕЇ В ТВОРЧОСТІ Т.Г. ШЕВЧЕНКА

Романченко К.Г., студ. І курсу факультету управління і бізнесу ХНАДУ
Науковий керівник – Сук О.Є., старший викладач каф. філософії і політології

Національний символ України Тарас Григорович Шевченко - великий український поет і письменник. Він вивів літературу і поезію України на світовий рівень. Творчість Т. Г. Шевченка відкрила новий, вищий етап у розвитку української думки.

У центрі поезії Тараса Шевченка перебуває саме людина, її багатий духовний світ, її свобода, щастя і доля. Ідеальним суспільством у баченні Шевченка було панування братерства, де усі люди будуть рівними та вільними. Тарас Григорович був романтиком та реалістом одночасно.

Витоки світогляду Т. Шевченка, зміст його творчості виходять з умов, у яких він жив і творив. Глибоке знання життя, традиції боротьби за волю прагнення цієї волі дали поетові змогу виробити свій погляд на світ і не лише звернутися своєю творчістю до сучасників, а й звернутися до потомків із закликком вирішувати проблеми національного буття.

Шевченко вніс новий зміст, нові мотиви в народну літературу і, звернувшись до минулого, в ідеалах яких, за народною традицією, знайшов